

Veelgestelde vragen over meningokokken

Masja Loogman

In de afgelopen jaren neemt het aantal gevallen van invasieve meningokokkenziekte veroorzaakt door de meningokok type W in Nederland toe. Om het aantal ziektegevallen te beperken krijgen peuters van 14 maanden en tieners vanaf 14 jaar sinds 2018 het MenACWYvaccin aangeboden. Hieronder vindt u een selectie van een aantal veelgestelde vragen aan het NHG over invasieve meningokokkenziekte en het MenACWYvaccin.

Wat is invasieve meningokokkenziekte en door welke verwekkers wordt het veroorzaakt?

Meningokokkose, of meningokokkenziekte is een verzamelnaam voor ziekten die worden veroorzaakt door de bacterie *Neisseria meningitidis*, meestal aangeduid als meningokok. Er zijn verschillende typen meningokokken waarvan in Nederland voornamelijk B, C, W en Y voorkomen. De bacterie bevindt zich gewoonlijk in de neusholte van gezonde mensen (dragers) zonder ziekteverschijnselen te veroorzaken. Als deze

bacterie in de bloedbaan of in het zenuwstelsel komt, kan het ernstige ziektebeelden geven zoals bloedvergiftiging (sepsis) of hersenvliesontsteking (meningitis). Dit noemen we invasieve meningokokkenziekte.¹

Hoe kan de huisarts invasieve meningokokkenziekte tijdig herkennen en onderscheiden van andere koortsende ziekten zoals influenza?

De meeste beginsymptomen van invasieve meningokokkenziekte zijn specifiek van aard. Hierdoor is vroege herkenning moeilijk. Het meest voorkomende beginsymptoom van invasieve meningokokkenziekte is koorts. Verder worden diverse andere beginsymptomen gezien bij ziekte door meningokokken type W zoals braken, hoofdpijn, misselijkheid, diarree, keelpijn, hoesten, kortademigheid, gewrichtspijn, nekstijfheid, petechiën, buikpijn, pijn bij ademhalen.²

Bij de beoordeling en het vervolgen van kinderen met koorts is het van belang om alarmsymptomen, zoals beschreven in de

De MenACWY-vaccinatie wordt in 2019 aangeboden aan 14- tot en met 18-jarigen.

NHG-Standaard Kinderen met koorts na te gaan en de patiënt te instrueren om bij verslechtering/alarmsymptomen opnieuw contact op te nemen.

Is een CRP-test een betrouwbare test om invasieve meningokokkenziekte uit te sluiten in de huisartsenpraktijk?

Er is geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid van een CRP-test om invasieve meningokokkenziekte aan te tonen of uit te sluiten in de huisartsenpraktijk en deze test is hiervoor dus niet gevalideerd.

Hoe vaak komt invasieve meningokokkenziekte in Nederland voor?

De kans voor het individu op invasieve meningokokkenziekte in Nederland is heel klein. Sinds oktober 2015 is er een stijging van het aantal patiënten met meningokokkenziekte type W. In 2015, 2016 en 2017 werden er respectievelijk 9, 50 en 80 patiënten met meningokokkenziekte type W gemeld. In 2018 zijn 103 patiënten gemeld, waarvan er 22 zijn overleden. Het aantal patiënten met meningokokkenziekte type B is de laatste jaren stabiel en ligt op ongeveer 80 patiënten per jaar.² Iedereen kan invasieve meningokokkenziekte krijgen, maar de ziekte komt het meest voor bij jonge kinderen (onder de 5 jaar), adolescenten (tussen de 14 en 20 jaar) en ouderen (de incidentie neemt al toe vanaf 50 jaar).

Wie komen er voor vaccinatie in aanmerking?

Peuters van 14 maanden

In Nederland werden sinds 2002 de kinderen van 14 maanden oud via het Rijksvaccinatieprogramma gevaccineerd tegen meningokokken type C (MenC). Vanwege de stijgende ziektelast door meningokokken type W wordt sinds 1 mei 2018 aan deze peuters van 14 maanden oud een MenACWY-vaccinatie aangeboden.

Tieners

Daarnaast is in het najaar van 2018 een MenACWY-vaccinatie aangeboden aan tieners die 14 jaar worden tussen 1 mei en 31 december 2018. In 2019 zal deze vaccinatie wederom worden aangeboden aan 14-jarigen (alle tieners geboren in 2005), maar ook aan 15-, 16-, 17-, en 18-jarigen. Het gaat om jongeren die zijn geboren tussen 1 januari 2001 en 1 mei 2004. Meer informatie voor professionals over MenACWY-vaccinatie is te vinden bij het RIVM.³

Vaccinatie buiten het RVP

Vaccinatie van kinderen of volwassenen buiten de hierboven genoemde groepen wordt door het RIVM niet actief aange-

raden, maar het wordt ook niet afgeraden.⁴ Vaccinatie is dus mogelijk, maar is voor eigen rekening. Personen die deze wens hebben, kunnen dat op eigen initiatief laten doen bij bijvoorbeeld de huisarts, een reizigerspoli van de GGD of een vaccinatiecentrum.

Reizigers

Voor bepaalde reizen wordt meningokokkenvaccinatie geadviseerd. Voor een reis naar Mekka is meningokokkenvaccinatie verplicht voor het visum.

Waar is extra informatie te vinden?

Op de websites van het RIVM en rijksvaccinatieprogramma is extra informatie beschikbaar:

1. Informatie voor professionals over het meningokokken ACWY-vaccin: <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/meningokokken-acwy-vaccinatie>.
2. Informatie over meningokokkenziekte en de ziekteverschijnselen: <http://www.rivm.nl/Onderwerpen/M/Meningokokken>.
3. Informatie over MenACWY vaccinatie bij kinderen: <https://rijksvaccinatieprogramma.nl/vaccinaties/menacwy>.
4. Informatie over de vaccinatiecampagne van tieners: <http://www.deeliditnietmetjevrienden.nl/>.
5. Informatie voor ouders en kinderen over de meningokokken ACWY vaccinatie: https://www.rivm.nl/Onderwerpen/V/vaccinaties_op_maat/Meningokokken_ACWY_vaccinatie.
6. Informatie voor ouders en kinderen over de meningokokken B vaccinatie: https://www.rivm.nl/Onderwerpen/V/vaccinaties_op_maat/Meningokokken_B_vaccinatie.

LITERATUUR

1. RIVM. <https://www.rivm.nl/Onderwerpen/M/Meningokokken>.
2. RIVM.
3. <https://rijksvaccinatieprogramma.nl/professionals/menacwy-vaccinatie>
4. <https://www.rivm.nl/vaccinaties-op-maat>

Loogman MCM. Veelgestelde vragen over meningokokken. Huisarts Wet 2019;62:DOI:10.1007/s12445/019-0042-x. Nederlands Huisartsen Genootschap, afdeling Richtlijnontwikkeling en Wetenschap: dr. M.C.M. Loogman, wetenschappelijk medewerker, m.loogman@nhg.org. Belangenverstremming: niets gemeld. Met dank aan Mirjam Knol, epidemioloog bij het RIVM.

De veelgestelde vragen vindt u op de website van het NHG [homepage, rechtsonder, onder Service].